

Tjänsteutlåtande

Handläggare: Tove Berg

Utfärdat 2025-02-18

Diarienummer: N608-2311/24

E-post: tove.berg@forskola.goteborg.se

Förändrad avgiftskonstruktion för förskola och pedagogisk omsorg

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden beslutar om förslag till ny avgiftskonstruktion för föräldralediga samt arbetssökande från och med 2026.
2. Förskolenämnden beslutar om förslag till förändrad procentsats för avgiftsreduktion om 25 procent från och med 2026.
3. Förskolenämnden hemställer till kommunfullmäktige om revidering av avgiftskonstruktion för förskola och pedagogisk omsorg enligt beslutat förslag.

Sammanfattning

Ärendet innehåller flera förslag på förändringar av förskoleavgiften. Förslagen innebär minskad administration och en ökning av förvaltningens intäkter. Intäkterna bedöms möjliggöra för ökad resurstilldelning till förskoleverksamheter.

Förskoleverksamhet finansieras i huvudsak av kommunen och kommunalskatt som kommunens invånare betalar, och en mindre del faktureras vårdnadshavaren. Avgiften som vårdnadshavare betalar bestäms av deras inkomst, hur många barn som familjen har i barnomsorgen, åldern på barnet/barnen samt vilken typ av placering barnet har. Avgiften beräknas procentuellt på hushållets sammanlagda månadsinkomst före skatt upp till ett inkomsttak. Detta kallas maxtaxa. Kommunfullmäktige beslutade om att införa maxtaxa i Göteborgs kommun från augusti 2001.

Kommuner har möjlighet att göra avsteg från maxtaxan genom att erbjuda förmåner eller olika rabatter beroende på specifika kommunala beslut. Göteborgs Stad har gjort flera undantag från maxtaxan inom barnomsorgen. Andra kommuner använder i högre utsträckning maxtaxemodellen som den är.

Förslag 1: Förändringar i avgiften för föräldralediga och arbetssökande:

- Barn 1–2 år som har en 15-timmarsplats på grund av att vårdnadshavaren är föräldraledig eller arbetssökande, betalar med nuvarande undantag halv avgift. Enligt förslaget i ärendet betalar vårdnadshavare enligt maxtaxa för platsen, oavsett vistelsetid. Denna hantering finns redan inom andra kommuner.
- Barn 3–5 år som går 15 eller 25 timmar på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande, betalar med nuvarande undantag varierande avgifter olika månader. Enligt förslaget ska barn 3–5 år betala för platsen enligt maxtaxan. De får fortsatt avdrag för 525 timmar per år, men tid utöver det debiteras på ett nytt sätt.

Förslag 2: Förändring i den procentuella rabatt som dras av från den ordinarie barnomsorgsavgiften:

- Från höstterminen det år barnet fyller tre har barnet rätt till 525 timmars avgiftsfri förskola per år. Dessa timmar ger en procentuell rabatt på barnomsorgsavgiften, som varje kommun beräknar själv. Göteborg har en av de högsta avgiftsreduceringarna jämfört med andra kommuner. Efter granskning av faktisk schemalagd tid föreslås en sänkning av rabatten från 32 procent till 25 procent.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förändringarna som föreslås (förslag 1 och 2) har ekonomisk påverkan för förvaltningen, med en potentiell ökning av intäkterna om minst 15 miljoner kronor och minskade administrativa kostnader. Budgeterad nivå för avgifterna 2025 är 272 miljoner kronor, vilket innebär en ökning om fem procent vid beslut av förslag 1 och 2. Genom att förenkla avgiftskonstruktionen bedöms de administrativa kostnaderna minska och att förvaltningen kan använda resurser på ett effektivare sätt. Det anses positivt för förvaltningens ekonomi och kan möjliggöra för ökad resurstilldelning som kan gynna barnen.

Vid beslut om förslag 1 har det en potentiell ökning av intäkterna om cirka 7 miljoner kronor.

Vid beslut om förslag 2 har det en potentiell ökning av intäkterna om cirka 8 miljoner kronor.

Förändringarna innebär en avgiftshöjning för vissa vårdnadshavare, särskilt de som är föräldralediga eller arbetssökande som har undantag från maxtaxan idag. Eftersom avgifterna enligt förslaget blir inkomstberoende, kommer hushåll med högre inkomst få en större ökning, medan hushåll med lägre inkomst får en mindre ökning per månad.

Den föreslagna justeringen innebär samtidigt att föräldralediga och arbetssökande, som tidigare betalat halv avgift eller ingen avgift under delar av året, i stället betalar en avgift baserat på maxtaxan som fördelas över 12 månader. Det kan bidra till större förutsägbarhet och mindre ekonomisk variation över året. Det kan bidra till större förutsägbarhet för hushållen med mindre ekonomisk variation över året.

Vårdnadshavare med barn 3–5 år kan välja avgiftsfri allmän förskola 15 timmar per vecka. Det innebär ingen ökad avgift, men kräver ett aktivt val och innebär att barnet inte kan gå i förskolan under skolloven.

Avgiftshöjningen kan påverka vissa familjers ekonomiska situation, men förändringen bedöms inte påverka andra kommunala verksamheter. Förändringen är relativt liten för barn 1–2 år i hushåll med låg inkomst. Familjer med barn mellan 3–5 år har fortfarande möjlighet att välja förskola utan avgift.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

En viktig aspekt av förskola är att den underlättar för föräldrar att arbeta eller studera. Ett av de främsta motiven bakom införandet av maxtaxa handlar om ekonomisk rättvisa, att säkerställa att alla hushåll, oavsett inkomst, har råd med viktiga tjänster som barnomsorg. Maxtaxan fungerar som ett skyddsnät för personer med låg inkomst, så att de inte riskerar att drabbas av för höga avgifter för grundläggande tjänster. De avgiftshöjningar som beslutet medför bedöms som rimliga och förväntas inte hindra familjer från att placera sina barn i förskola/pedagogisk omsorg.

Göteborgs undantag från maxtaxan för arbetssökande och föräldralediga skapar en ojämlikhet mellan hushåll med två inkomster. Arbetssökande och föräldralediga har avgiftsreduceringar som inte tar hänsyn till hushållets totala inkomst, vilket innebär att hushåll med två inkomster betalar ojämlika avgifter.

Barnkonventionen

Barnets rätt till utbildning (artikel 28) är en central rättighet i barnkonventionen (FN:s konvention om barnets rättigheter) och artikeln betonar att utbildning ska vara tillgänglig för alla barn.

Att höja avgiften för förskola kan riskera att minska tillgången av förskola för familjer med ekonomiska svårigheter. Däremot anses inte beslut om att följa maxtaxan minska tillgången, eftersom maxtaxan stödjer barns rätt till förskola och ska verka för att förskoleverksamheten blir ekonomiskt tillgänglig för alla barn.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 19 mars 2025.

Bilagor

1. Avgiftskonstruktion för förskola och pedagogisk omsorg
2. Bilaga med räkneexempel, 2025-02-20

Ärendet

Förskolenämnden har att ta ställning till föreliggande hemställan till kommunfullmäktige om förändrad avgiftskonstruktion för förskola och pedagogisk omsorg. Ärendet handlar om förändringar av den del av avgiftskonstruktionen som rör arbetssökande och föräldralediga, samt den procentuella avgiftsreduceringen som gäller för alla barn 3–5 år.

Beskrivning av ärendet

I Göteborgs Stad har man i sin avgiftskonstruktion för förskoleverksamhet gjort flera undantag från maxtaxan. Ärendet berör de undantag som kommunen tillämpar för föräldralediga och arbetssökande, samt det procentuella avdraget som görs för alla 3–5 åringar.

Maxtaxa

Förskoleverksamhet finansieras i huvudsak av kommunen och kommunalskatt som kommunens invånare betalar, och en mindre del faktureras vårdnadshavaren. Avgiften som vårdnadshavare betalar bestäms av deras inkomst, hur många barn som familjen har i barnomsorgen, åldern på barnet/barnen samt vilken typ av placering barnet har. Avgiften beräknas procentuellt på hushållets sammanlagda månadsinkomst före skatt upp till ett inkomsttak. Detta kallas maxtaxa. Taket för maxtaxan indexeras årligen av Skolverket.

Maxtaxa infördes i Sverige för att sätta ett tak på avgifter för vissa offentliga tjänster. Ett av de främsta motiven bakom införandet av maxtaxa handlar om ekonomisk rättvisa, att säkerställa att alla hushåll, oavsett inkomst, har råd med viktiga tjänster som barnomsorg. Maxtaxan fungerar som ett skyddsnät för personer med låg inkomst, så att de inte riskerar att drabbas av för höga avgifter för grundläggande tjänster.

Kommuner är inte skyldiga att tillämpa maxtaxa, däremot kan de få statsbidrag som kompensation om de väljer att göra det. Statsbidraget är avsett att täcka de kostnader som uppstår för kommunerna när de tillämpar denna avgiftsbegränsning. Kommunfullmäktige beslutade den 19 juni 2001 att införa maxtaxa inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen i Göteborgs kommun från den 1 augusti 2001.

Kommuner har möjlighet att göra avsteg från maxtaxan genom att erbjuda förmåner eller olika rabatter beroende på specifika kommunala beslut. Undantag från maxtaxa kan innebära att vissa grupper får en lägre avgift än den fastställda maxnivån. De flesta undantag görs med tanke på sociala och ekonomiska behov, men det är upp till varje kommun att besluta om hur de tillämpar avgifter för förskoleverksamheten.

En omvärldsbevakning visar att Göteborg har förhållandevis många undantagstillämpningar. Andra kommuner använder i högre utsträckning maxtaxemodellen som den är.

Beslutsprocess för taxor och avgifter

I Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter framgår att taxor och avgifter ska beslutas av kommunfullmäktige om inte annat anges i lagstiftning, reglemente eller följer av enskild taxekonstruktion/taxebeslut. Ny eller förändring av taxe- och avgiftskonstruktion ska beslutas i ordinarie budget, vilket innebär beslut av ansvarig nämnd senast i april året innan taxan föreslås börja gälla.

Alla taxekonstruktioner ska finnas beskrivna i en separat taxe-handling för att öka tydligheten mot medborgarna, och den blir en del av kommunfullmäktiges taxebeslut (bilaga 1). Stadsledningskontoret bereder därefter ärendet vidare till kommunstyrelsen.

Lagrum som reglerar avgifter inom kommunal förskola

- **Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet**

Avgiften fastställs utifrån en procentsats av den avgiftsgrundande inkomsten i det hushåll barnet eller barnen tillhör. Den finns dock ett ”max” för hur mycket av hushållets inkomst som kan räknas till detta avgiftsgrundande utrymme. Hushållets samlade inkomst påverkar vad barnomsorgsavgift blir.

- **Allmän förskola enligt 8 kap. 16 § Skollagen (2010:800)**

Allmän förskola innebär att barn har rätt till 525 timmars avgiftsfri förskola per år, från och med höstterminen det år de fyller tre. Dessa 525 timmar ska ge en avgiftsreduktion i procent som dras av från den ursprungliga barnomsorgsavgiften om barnet går mer än 15 timmar.

Gällande avgiftskonstruktion 2025

Vårdnadshavare debiteras enligt maxtaxa oavsett hur många timmar barnet går utifrån hushållets inkomst. En avgiftsreducering av ordinarie förskoleplats på 32 procent sker från augusti det år barnet fyller 3 år, då rätten till avgiftsfri allmän förskola 525 timmar per år infaller.

Undantag från maxtaxa

Försörjningsstöd

Hushåll som erhåller försörjningsstöd och inkommer med beslut som styrker detta från socialtjänsten betalar ingen avgift.

Barn i familjehem

För barn i familjehem betalas en procent av bruttointkomsten, dock högst 217 kronor per månad (för år 2025). Barn i familjehem räknas inte som syskon i familjen. Avgift för egna barn betalas enligt ordinarie taxa. Familjehemsföräldrarna är platsinnehavare och därmed betalningsansvariga.

Barn som anvisats plats enligt 8 kap. 7 § skollagen (2010:800)

För förskolebarn som anvisas plats enligt 8 kap. 7 § skollagen betalas halv avgift. För placering 15 timmar per vecka eller mindre betalas ingen avgift.

När vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande

För barn i ålder 1–2 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande betalas halv avgift.

För barn i ålder 3–5 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni till augusti månad betalas halv avgift.

För barn i ålder 1–2 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetssökande betalas hel avgift.

För barn i ålder 3–5 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetssökande betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni till augusti månad betalas hel avgift.

Vid längre tids sjukdom

Vid barns obrutna frånvaro på grund av sjukdom betalas ingen avgift från och med 22:a kalenderdagen till och med sjukperiodens slut. Läkarintyg ska uppvisas.

Förslag 1) Justering av undantag när vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande

Göteborg har förhållandevis många undantagstillämpningar. Andra kommuner använder i högre utsträckning maxtaxemodellen som den är. Avgift betalas utifrån skattepliktig inkomst och maxtaxa. Det innebär att en vårdnadshavare som har en lägre inkomst på grund av att den är exempelvis arbetssökande eller föräldraledig får en lägre avgift automatiskt, eftersom det är så principen för maxtaxa är konstruerad. Vårdnadshavaren betalar för platsen i förskola och inte för vistelsetiden, vilket innebär att avgiften är densamma för ett barn som går till exempel 15 timmar i förskola som för ett barn som går heltid. Förslagsvis beslutar Göteborgs Stad om en motsvarande hantering.

Barn 3–5 år har från augusti det år barnet fyller tre år rätt till 525 timmar avgiftsfri förskola. Om barnet har heltidsplats betalar familjen enligt nuvarande konstruktion utifrån maxtaxan med ett procentuellt avdrag för att erhålla 525 timmar gratis. Om barnet däremot går 15 eller 25 timmar innebär nuvarande konstruktion att det är olika avgifter olika månader.

I föreliggande förslag justeras det så att barnen fortsatt får avdrag för 525 timmar men att tiden utöver blir debiterad på ett nytt sätt. Debiteringen föreslås förändras från en högre summa tre gånger om året, till en lägre summa varje månad. Denna hantering finns redan inom andra kommuner.

Föräldralediga och arbetssökande vårdnadshavare till barn i ålder 3–5 år som har plats 15 timmar per vecka har rätt att lämna sina barn även på skollov. Det innebär att det finns en skillnad mellan avgiftsfri allmän förskola 15 timmar (525 timmar om året) och 15 timmar för föräldralediga och arbetssökande. Precis som i gällande konstruktion behöver det även fortsättningsvis vara skillnad mellan avgiftsfri allmän förskola och 15 timmar föräldraledig eller arbetssökande.

Räknat med 15 timmar per vecka så innebär 525 timmar 35 veckor utan avgift. I förändringen som föreslås tas avgift enligt maxtaxeförordningen, utan avgiftsreduktion, ut för 16 veckor, baserat på skolans läsårstider/lov. I förslaget beaktas samtliga skollov, medan det i gällande konstruktion tas ut avgift för sommarlovet, tre månader mellan juni och augusti. 16 veckor blir i praktiken avgift för fyra månader, som delas upp över året med en lägre avgift per månad. Föräldralediga och arbetssökande får därmed rätt till avgiftsfritt 36 veckor om året.

Summering

- **Barn 1–2 år (15 timmar/vecka, föräldraledig eller arbetssökande)**
Tidigare: Halv avgift.
Nytt: Avgift enligt maxtaxan.
- **Barn 3–5 år (15 timmar/vecka, föräldraledig eller arbetssökande)**
Tidigare: Avgiftsfritt 1 sep–31 maj, halv avgift juni–augusti.
Nytt: Avgift enligt maxtaxan, 16 veckor per år, avgiftsfritt 36 veckor. Kostnaden fördelas jämnt över året.
- **Barn 1–2 år (25 timmar/vecka, arbetssökande)**
Ingen förändring – hel avgift enligt maxtaxan kvarstår.
- **Barn 3–5 år (25 timmar/vecka, arbetssökande)**
Tidigare: Avgiftsfritt 1 sep–31 maj, hel avgift juni–augusti.
Nytt: Avgift enligt maxtaxan, med automatisk avgiftsreduktion för 525 timmar per år.

Syfte och styreffekter med förslag 1

Syfte med förändringen avseende politiska mål, strategier och inriktningar

Enligt förskolenämndens genomförandeplan bidrar nämnden till kommunfullmäktiges budgetmål att Göteborgs Stad ska ha en välfärd som möter göteborgarnas behov genom att nämnden ska kapa onödig byråkrati och administration.

Styreffekter med anledning av förändringen

Om undantaget för arbetssökande och föräldralediga förändras bedöms likvärdigheten mellan hushållen stärkas. Nuvarande undantag från maxtaxan innebär att ett hushåll bestående av en arbetssökande vårdnadshavare och till exempel en höginkomsttagare får en avgift enligt undantaget för arbetssökande. Det innebär att hushållet betalar en lägre avgift i relation till andra hushåll där ingen av vårdnadshavarna är arbetssökande eller föräldraledig. Arbetssökande och föräldralediga har alltså avgiftsreduceringar som inte tar hänsyn till hushållets totala inkomst, vilket innebär att hushåll med två inkomster betalar ojämliga avgifter. Nuvarande undantag från maxtaxan för 25-timmarsplacering för arbetssökande innebär att familjer behandlas olika, beroende på barnets ålder. Barn 1–2 år betalar enligt maxtaxan, medan barn 3–5 år inte gör det, trots att det är samma typ av placering. Det är inte en likvärdig hantering.

Ekonomiska konsekvenser för brukare

Nuvarande avsteg från maxtaxa ger arbetssökande och föräldralediga med ett barn 1–2 år rätt till halv avgift, vilket innebär att om undantaget tas bort kommer kostnaden för dessa brukare att dubblas. I bilaga 2 synliggörs olika räkneexempel som visar hur avgiften kan öka för olika hushåll. Generellt korrelerar kostnadsökningen med hushållets sammanlagda inkomst. Ett hushåll med låg inkomst får en förhållandevis låg ökning. Exempelvis så ökar avgiften för ett barn 1–2 år med 150 kronor för ett hushåll med 10 000 kronor i inkomst, medan den högsta ökningen med 891 kronor noteras för hushållet där den sammanlagda inkomsten ligger över nivån för maxtaxa.

En viktig aspekt att beakta är att även om förändringen innebär en ökad utgift för hushåll med föräldralediga och arbetssökande vårdnadshavare så finns det valmöjligheter för dessa brukare. För vårdnadshavare till barn 3–5 år finns möjlighet att välja avgiftsfri allmän förskola 15 timmar per vecka, där man fransäger sig rätten att lämna på skollov. Därmed finns möjlighet till en helt avgiftsfri placering och alltså ett utrymme för vårdnadshavare att göra ett aktivt val.

För arbetssökande finns ytterligare en valmöjlighet gällande avgiften. Enligt skollagen ska arbetssökande erbjudas 15 timmar i veckan, men Göteborgs stad har valt en generösare tillämpning, så arbetssökande kan välja 15 eller 25 timmar. Väljer vårdnadshavaren 25 timmar tas en högre avgift ut medan valet av 15 timmar möjliggör för en lägre avgift.

Ekonomiska konsekvenser för den egna verksamheten

Ökade intäkter

Föräldralediga och arbetssökande 15 timmar betalar i dagsläget avgift tre månader om året. Om avgiften fördelas ut på 12 månader för att bli jämförbar med maxtaxans konstruktion synliggörs skillnaden. I tabell 1 framgår att hushåll med ett barn som är 3–5 år vars vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande 15 timmar betalar 25 procent mindre varje månad än vad avgiften blir enligt maxtaxekonstruktionen med 32% avdrag, där rabatten för de 525 timmarna redan är inkluderad.

Gällande undantag innebär alltså att vårdnadshavare kompenseras flera gånger för samma plats. För barn som är 3–5 år erhåller vårdnadshavare både en reducering för att barnet har rätt till avgiftsfri allmän förskola och därefter rabatt enligt nuvarande beslut om undantag.

Exempel	Hushållets totala inkomst	Nuvarande avgiftsmodell	Ny avgiftsmodell 32 %	Ny avgiftsmodell 25%
1	31 500 kr	79 kr	315 kr	347 kr
2	66 200 kr (maxtaxa)	149 kr	594 kr	669 kr
3	35 000 kr	88 kr	350 kr	385 kr
4	20 000 kr	50 kr	200 kr	220 kr
5	10 000 kr	25 kr	100 kr	110 kr

Tabell 1: Räkneexempel för 3–5 åringar (barn 1 i hushållet) vars vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetssökande 15 timmar.

Med beslutade förändringar gällande föräldralediga och arbetssökande skulle förvaltningens intäkter öka med uppskattningsvis 7,7 miljoner kronor per år. Samtidigt kan beslutet innebära att fler vårdnadshavare väljer 15 timmar allmän avgiftsfri förskola, vilket i så fall kan minska intäkterna. I ett framtaget räkneexempel framgår att om 50% skulle välja allmän avgiftsfri förskola (baserat på placerade barn 15 timmar 2024) så skulle det innebära en intäktsminskning med 680 000 kronor.

Minskade utgifter

Olika tillämpningar av avgifter bidrar till otydlighet för brukare och därmed onödiga administrativa kostnader. Förvaltningen bedömer att de administrativa kostnaderna skulle minska om undantag för föräldralediga och arbetssökande förändrades.

Under tre månader 2022 och 2023 mätte Demokrati- och medborgarservice frågor om avgifter och fakturor för grundskolan och förskolan. 70 procent av frågorna rörde förskolan och 84 procent av dessa frågor handlade om förståelse gällande avgifter och fakturor. Nuvarande avgiftskonstruktion kan därmed antas som svår att förstå. Bedömningen är att flertalet frågor hade kunnat undvikas om förvaltningen följde maxtaxan på ett mer likvärdigt sätt. Förskoleförvaltningens kostnad för verksamhetsanpassad kundtjänst för 2025 uppgår till 5,5 miljoner kronor.

I slutet av 2024 övergick förvaltningen till ett ärendehanteringssystem för frågor om ansökan, placering, avgifter och regler. Om Demokrati- och medborgarservice inte kan svara på frågan från vårdnadshavaren, skapas ett ärende till placeringshandläggare. På tre månader har cirka 130 ärenden om fakturor och avgifter skickats vidare, utöver dessa har över 370 ärenden till hanterats gällande fakturor och avgifter. Många frågor rör avgiftslogiken, där vårdnadshavare exempelvis ifrågasätter nuvarande avgiftskonstruktion där hushållet har avgiftsfritt när barnet nyttjar platsen och betalar avgift när barnet är ledigt under sommarperioden.

Förskolenämnden har beslutat att förskoleförvaltningen ska genomföra avgiftskontroller av förskoleavgiften. Det innebär att placeringsenheten kontrollerar deklarerad inkomst från Skatteverket med den inkomstuppgift som vårdnadshavare redovisat till förvaltningen. Detta är ett omfattande administrativt arbete som försvåras för Göteborgs Stad i relation till andra kommuner, på grund av flertalet undantag från maxtaxan. Förenklingar i avgiftskonstruktionen hade minskat administrationen även i detta arbetsmoment.

Ekonomiska konsekvenser för andra kommunala verksamheter

En ökad avgift kan innebära en mer ansträngd ekonomisk situation för familjer som har svårt att få ekonomin att gå ihop. Eftersom familjer med barn 3–5 år har möjlighet att välja allmän avgiftsfri förskola samt att avgiftsökningen för barn 1–2 år ligger runt 150 kronor i månaden för en vårdnadshavare med 10 000 kronor i inkomst bedöms förändringen inte påverka några andra kommunala verksamheter, men det finns en risk att fler ansöker om ekonomiskt bistånd från socialförvaltningarna.

Risken bedöms dock som liten eftersom hushåll med lägre inkomster fortsatt kommer betala lägre avgifter. I bilaga 2 med räkneexempel synliggörs till exempel att ett hushåll med en inkomst på 10 000 där barnet är 3–5 år och vårdnadshavaren föräldraledig eller arbetssökande 15 timmar är avgiften i snitt med dagens avgiftskonstruktion 25 kronor i månaden. Förändringen innebär en ökning till 100 eller 110 kronor i månaden, vilket kan anses vara en rimlig summa för en tjänst som till stor del finansieras av skattemedel.

Observera att undantag från maxtaxan gällande försörjningsstöd kvarstår. Vårdnadshavare som inkommer med beslut om försörjningsstöd från socialförvaltningarna betalar ingen avgift.

Förslag 2) Förändrad procentuell avgiftsreducering

Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år har barnet rätt till 525 timmars avgiftsfri förskola per år. Dessa timmar ska ge en avgiftsreduktion i procent som dras av från den ursprungliga barnomsorgsavgiften.

Det är upp till varje kommun att räkna fram sitt avdrag. Vad som räknas som heltid är inte reglerat. 525 timmar ställs i relation till heltid och vad som bedöms som heltid varierar mellan olika kommuner, varav det procentuella avdraget varierar.

Kommun:	Avdrag:
Malmö	33,3%
Göteborg	32 %
Alingsås	30,5 %
Lerum	30 %
Stockholm	Debiterar 2% av hushållets inkomst i stället för 3%. Cirka 23% avdrag.
Lilla Edet	23 %
Mölnadal	22,5 %
Ale	20 %
Öckerö	17,5 %
Härryda	16,8%
Stenungssund	15 %
Tjörn	12,5 %

Tabell 2: Procentuellt avdrag per månad för allmän förskola, för de barn som går mer än de lagstadgade avgiftsfria 525 timmarna.

Göteborg har den högsta procentuella avgiftsreduceringen i relation till andra granskade kommuner i Göteborgsregionen. Jämfört med andra storstadskommuner ligger Göteborg i nivå med Malmö stad.

För att undersöka vad som kan anses som en lämplig bedömning av heltid i det här avseendet i Göteborg har förvaltningen tagit fram statistik över schemalagd tid i närvarosystemet Lämna-Hämta. Statistiken för 2024 visar ett veckosnitt på 40,7 timmar/vecka för heltidsbarn, baserat på registrerade heltidsbarn i oktober. För att räkna fram ett förslag på avgiftsreducering ställs veckosnittet i relation till 52 veckor per år, eftersom vårdnadshavare inte debiteras extra för lov. För heltidsbarn blir snittet 2116,4 timmar per år ($40,7 \times 52$). De 525 avgiftsfria timmarna motsvarar då 24,8 % av den totala tiden ($525/2116,4$).

Avgiftsreduceringen föreslås därmed ändras från 32 procent till avrundat närmsta heltal, 25 procent.

Syfte och styreffekter med förslag 2

Syfte med förändringen avseende politiska mål, strategier och inriktningar

Den tekniska utvecklingen ger stora möjligheter till automatisering och rationalisering, något som även uttrycks i Göteborgs Stads budget 2025, och som sker inom Göteborgs stad. Digitaliseringsfunktioner är till för att förenkla processer och förbättra kvaliteten. Förändringen som föreslås om det procentuella avdraget grundar sig på data från förvaltningens närvarosystem Lämna-Hämta.

Styreffekter med anledning av förändringen

Eftersom ett heltidsmått inte är reglerat och Göteborgs stad nu kan få fram statistik på faktisk schemalagd tid är det rimligt att revidera procentsatsen för avgiftsreduktion, så att kostnaden som tas ut för platsen baseras på fakta. Styreffekten blir att avgiftsreduceringen motsvarar 525 timmars andel av den genomsnittliga schemalagda tiden.

Ekonomiska konsekvenser för brukare/kunder

För vårdnadshavare med barn 3–5 år som har en heltidsplats och betalar enligt maxtaxan innebär den procentuella förändringen, från 32 till 25 procent, en ökad avgift om 148 kronor per månad räknat på år 2025. För föräldralediga och arbetssökande med barn 3–5 år innebär förändringen en avgiftsökning, som i exemplen i bilaga 2 varierar mellan 6–148 kronor per månad. I kombination med beslut om att undantag för föräldralediga och arbetssökande förändras skulle den sammantagna avgiftsökningen i dessa exempel variera mellan 0–1 263 kronor per månad. Hushåll med högre inkomst får en högre ökning i kronor, medan hushåll med lägre inkomst får en lägre ökning i kronor per månad.

Ekonomiska konsekvenser för den egna verksamheten

Förändringen skulle bidra till ökade intäkter för förvaltningen. Eftersom avgiften beräknas i procent av hushållets sammanlagda bruttoinkomst och beroende på hur många barn som familjen har i förskoleverksamhet (yngsta barnet räknas alltid som ”barn 1”), så kommer intäkten att bero på om 3–5 åringen räknas som barn 1, 2 eller 3. För att göra en uppskattning har två räkneexempel tagits fram (se bilaga 2, s.5). Framtagna räkneexempel (bilaga 2) visar att effekten varierar beroende på om barnen räknas som barn 1, 2 eller 3. Lågt räknat handlar det om ökade intäkter om cirka 15 miljoner kronor.

Ekonomiska konsekvenser för andra kommunala verksamheter

Förändringen bedöms inte påverka några andra kommunala verksamheter.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att förskolenämnden bör besluta om förändrad avgiftskonstruktion för föräldralediga och arbetssökande, för att förenkla konstruktionen och för att behandla hushåll mer likvärdigt. Det är upp till varje kommun att räkna fram sitt procentuella avdrag för 525 timmar avgiftsfritt. Vad som räknas som heltid är inte reglerat. Förvaltningen har tagit fram statistik på faktiskt heltidsmått. Förvaltningen bedömer därmed att förskolenämnden bör besluta om att avgiftsreduceringen ändras från 32 procent till 25 procent.

Sammantaget bedömer förvaltningen att förskolenämnden bör besluta om ny avgiftskonstruktion i enlighet med bilaga 1.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning

Expedieras till stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se